

מחשבות סביב העבודה של רותי הלבין כהן.

העבודה של רותי הלבין כהן פועלת באופן מדורג. על מנת לעמוד על טיבה, יש לציין את הרבדים המעורבים בה, אחד אחרי השני. החוויה הראשונית נוכח העבודה קשורה בהבנה שמדובר בסביבה שמפנה אל מחשבה על אודות התחפשות, על אודות נשף מסכות – זמן ומקום ללא זהות יציבה, זמן ומקום שבהם מסירים זהות אחת (קבועה, גלויה) כדי לעטות אחרת (זמנית, מומצאת, יצירתית, מלאכותית, פנטזמטית, תיאטרלית). סביבת הנשף של הלבין כהן היא תפאורה של תפאורה; היא מציגה מחשבה בנוגע לזהות כבדיון, כההליך של רכישה, כמופע (בניגוד לתפיסה דטרמיניסטית של זהות כמהות מולדת). הלבין כהן, אם לוקחים עד הקצה את הפעולה שלה בנוגע לסוגיות של זהות ועצמיות, מציגה עמדה לפיה ה"אני" אינו מקור הקודם לכל התנסות ומאפשר אותה, אלא הוא תוצר של התנסות. הוא עצמו עמדה, וככזה הוא יכול לנוע מעמדה לעמדה ולהשתנות בהתאם לנסיבות. הזהות העצמית אינה קיימת במנותק מההתנסות הקונקרטי, ולא ניתן להתייחס אליה במונחים של התפתחות שמאפשרת ל"אני" להתגבר על האירועים והפרקטיקות שמעצבים אותו, ו"להמשיך בדרכו", אלא יש לבחון אותה בכל פעם מחדש ביחס אליהם, בזמן שהם מתרחשים.

כאן המקום להבין את ההתנסות שמכוננת את סוג העצמיות שמציעה העבודה של הלבין כהן, ולהתמקד בחומרים שמהם היא עשויה ובאופני הטיפול בהם. "המסכה" של הלבין כהן עשויה מנייר, יריעות ומגורות צבועות של נייר פרגמנט, בטכניקה מעורבת של שכבה על שכבה. עבודה על נייר, עבודה בנייר. הלבין כהן מורידה את הציור מהמצע אך גם הופכת את המצע לחומר שממנו הציור עשוי. הציור נעשה מעין נשל, דבר מה שמצד אחד מעיד על התחדשות מתמדת, ומצד שני מצביע על אובדן של תפקוד, על איכויות של רקמה מתה שהוסרה, אולי, כתוצאה מזיהום. הסימן שהנייר נושא הוא פועל יוצא של דפורמציה, בה במידה שהוא המצב הסופי, הפריך אמנם, של הליך של עיצוב צורה. התנועה בין שני הקטבים – הדפורמטיבי והמחוטב – מתארגנת כפעולה טקסטית של העלאה באוב, או לחילופין של גירוש שדים. הלבין כהן מאגישה את החומר באמצעות תימטיקה של מוות ואובדן. סביבת הדמויות שהיא יוצרת נעה בין הסובלימטיבי לדה-סובלימטיבי. הניירות שלה רעילים, אבל הם בוראים עולם. במעבר של הנייר מזו למידת וחזרה, נוצרת תחושה של סוד, של התקיימות המחזיקה בתוכה היבטים גלויים והיבטים נסתרים, של יחס לא פתור, לא דיאלקטי, בין הפסאדה למה שמתחתיה.

הניירות של הלבין כהן, כפי שהם מופיעים בעבודה, מראים את האופן שבו הם עובדו על פי תכנון מסוים, דימוי או מראה, אך בד בבד נראה שהלבין כהן מדגישה את חוסר האפשרות לשלוט בחומר שאיתו ועליו היא עובדת. היא משקמת באמצעות הנייר אופן פעולה אקספרסיבי, סוג של ידניות שנדמה כי עברה מן העולם, אף על פי שאפשר גם לקרוא את הידניות הזו כאפקט של בלתי אמצעיות, כמשחק תפקידים שבמסגרתו הלבין כהן מאיישת במודע עמדה של ידניות בלתי אמצעית, כמו לא מתורבתת (באזכור לפרקטיקות של ריפוי בעיסוק של ילדה, של אדם חולה). הלבין כהן בוחרת בחומר שמכתיב לה מודל מעין-טראומטי של התנסות, חומר שמזמן הפתעות, תוצאות לא צפויות ולעתים אף לא קרואות. יש להתייחס גם לאיכויות של המניפולציות החומריות של הנייר, בזיקה לנושאים שהוא מעלה. הלבין כהן פורשת מחשבה בדבר אי יציבותן של הזהות והעצמיות, באמצעות חומר – נייר פרגמנט – המשמש ביומיום לכיסוי, אריזה, שימור. אותם שימושים יומיומיים נשלחים אל עבר אופק של משמעות פסיכולוגית, שעשוי להיחשב גם כמשחק, כמעט מהתלה, על פסיכולוגיות באמנות. יחד עם זאת, למרות של ניתן להכריע במשוואה הזו בין העובדה שמדובר בציור נטול מצע, בציור נטול סובסטנציאליות – פריך, פגיע, רופף – מאפשרת לייחס לו סימפטומים של ספקולציה, היזכרות, הזיה, סיוט או פנטזיה. לכל אחד מהסימפטומים שמורה היכולת להחיות, אבל גם להמית.

אורי דסאו